

U S N E S E N Í

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Dagmar Nygrínové a soudců JUDr. Jiřího Pally a Mgr. Aleše Roztočila v právní věci žalobkyně: **Ing. A. P.**, zast. JUDr. Jaroslavou Kalendovou, advokátkou, se sídlem Hybešova 726/42, Brno, proti žalované: **Masarykova univerzita**, se sídlem Žerotínovo náměstí 617/9, Brno, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 20. 7. 2015, č. j. 62 Af 118/2013 – 34, o vyloučení soudce Nejvyššího správního soudu JUDr. Tomáše Foltase z projednávání a rozhodnutí věci vedené u tohoto soudu pod sp. zn. 7 As 200/2015,

t a k t o :

Soudce Nejvyššího správního soudu JUDr. Tomáš Foltas **je vyloučen** z projednávání a rozhodnutí věci vedené u tohoto soudu pod sp. zn. 7 As 200/2015.

O d ů v o d n ě n í :

Nejvyšší správní soud projednává kasační stížnost žalobkyně proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 20. 7. 2015, č. j. 62 Af 118/2013 – 34, kterým byla zamítnuta žaloba proti rozhodnutí rektora Masarykovy univerzity ze dne 10. 10. 2013, č. j. MU-PS/22177/2013/18242/ESF, kterým bylo potvrzeno rozhodnutí děkana Ekonomicko-správní fakulty Masarykovy univerzity ze dne 21. 8. 2013, č. j. MU-PS/17146/2013/18242/ESF, ve věci vyměření poplatku za prodlouženou dobu studia.

JUDr. Tomáš Foltas v přípisě ze dne 19. 8. 2015 učinil předsedovi Nejvyššího správního soudu oznámení ve smyslu § 8 odst. 3 s. ř. s., že je možné spatřovat na jeho straně důvod podjatosti z důvodu jeho pracovněprávního poměru k žalované, konkrétně k Ekonomicko-správní fakultě. V této souvislosti upozornil, že v rámci přípravných úkonů byl vyžádán spis Krajského soudu v Brně sp. zn. 62 Af 118/2013, z něhož lze zjistit, že opatřením předsedy Krajského soudu v Brně byl vyloučen z rozhodování této věci JUDr. David Raus PhD., a to z důvodu jeho působení u žalované. Předseda Nejvyššího správního soudu věc předložil k posouzení jinému senátu zdejšího soudu, když sám zřejmě vycházel z předpokladu, že zde není dán důvod podjatosti soudce (ve smyslu ustanovení § 8 odst. 3 věta třetí s. ř. s.). Věc byla přidělena podle rozvrhu práce 4. senátu Nejvyššího správního soudu k rozhodnutí o vyloučení soudce Nejvyššího správního soudu JUDr. Tomáše Foltase z projednávání a rozhodnutí věci vedené u tohoto soudu pod sp. zn. 7 As 200/2015.

Podle § 8 odst. 1 věta první a třetí s. ř. s. „[s]oudci jsou vyloučeni z projednávání a rozhodnutí věci, jestliže se zřetelem na jejich poměr ke věci, ke účastníkům nebo ke jejich zástupcům je dán důvod pochybovat o jejich nepodjatosti. Důvodem ke vyloučení soudce nejsou okolnosti, které spočívají v postupu soudce v řízení o projednáváné věci nebo v jeho rozhodování v jiných věcech“. JUDr. Tomáš Foltas postupoval v daném případě podle § 8 odst. 3 věty první s. ř. s., podle něhož „[s]oudce, který zjistí důvod své podjatosti,

oznámi takovou skutečnost předsedovi soudu a v řízení zatím může provést jen takové úkony, které nesnesou odkladu“.

Z ustálené judikatury Nejvyššího správního soudu i Ústavního soudu vyplývá, že nestrannost soudce je především subjektivní psychickou kategorií, jež vyjadřuje vnitřní vztah soudce k projednávané věci. Při posuzování otázky podjatosti je však třeba nestrannost vnímat i z hlediska objektivního, tzn. zkoumat, zda skutečně existují objektivní okolnosti, jež vyvolávají oprávněné pochybnosti soudce o jeho nezaujatosti v konkrétním případě. Jak se k této otázce vyjádřil Ústavní soud, vyloučení soudce z projednávání a rozhodování ve věci má být založeno nikoliv jen na skutečně prokázané podjatosti, ale již tehdy, jestliže lze mít pochybnosti o nepodjatosti konkrétního soudce; při posuzování této otázky je tedy třeba učinit úvahu, zda (s ohledem na okolnosti případu) lze mít za to, že by soudce podjatý mohl být (viz náleží Ústavního soudu ze dne 27. 11. 1996, sp. zn. I. ÚS 167/94). Otázka podjatosti nemůže být ve všech případech postavena zcela najisto, nicméně rozhodovat o této otázce je nutno vždy na základě existujících objektivních skutečností, které k subjektivním pochybnostem soudce vedou. Platí však, že k vyloučení soudce z projednání a rozhodnutí věci může v zásadě dojít teprve tehdy, když je evidentní, že vztah soudce k dané věci, účastníkům nebo jejich zástupcům dosahuje takové povahy a intenzity, že i přes zákonem stanovené povinnosti nebude moci, nebo schopen, nezávisle a nestranně rozhodovat (srov. náleží Ústavního soudu ze dne 3. 7. 2001, sp. zn. II. ÚS 105/01). Podjatost soudce totiž zcela nepochybně zasahuje do ústavního principu zákonného soudce.

Vždy je nutné pamatovat na to, že institut soudce vychází z premisy nezaujatosti a nestrannosti a jako takový tvoří pilíř demokratické společnosti. Proto vyloučit soudce z projednávání a rozhodnutí věci postupem podle § 8 odst. 1 s. ř. s. lze jen výjimečně a ze skutečně závažných důvodů (blíže k tomu v usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 4. 2003, č. j. Nao 19/2003 - 16).

Nejvyšší správní soud v souladu s výše uvedenými závěry judikatury při posuzování otázky podjatosti zkoumal, zda lze mít na základě objektivní úvahy za to, že soudce JUDr. Tomáš Foltas by mohl být v dané věci podjatý či zda by v dané věci mohly vzniknout pochybnosti o jeho podjatosti. Vhodné je připomenout, že podnětem celého šetření bylo subjektivně vyjádřené hledisko tohoto soudce.

Zdejší soud z veřejně dostupných informací zjistil, že soudce JUDr. Tomáš Foltas vyučuje na Ekonomicko-správní fakultě, katedře práva příslušející k Masarykově univerzitě, tj. žalované, konkrétně vede přednášky v předmětech Správní právo a Správní proces. Na této univerzitě působí v různých akademických funkcích od roku 2005. Jedná se tedy o vztah dlouhodobý a stále trvající. Přitom řízení o kasační stížnosti vedené pod sp. zn. 7 As 200/2015 se dotýká nejen žalované jako univerzity, ale úžeji také Ekonomicko-správní fakulty, na níž uvedený soudce přednáší. Z této skutečnosti je podle názoru Nejvyššího správního soudu možné dovodit, že soudce JUDr. Tomáše Foltase pojí s žalovanou, resp. minimálně s Ekonomicko-správní fakultou pracovní vztah a k jejím pracovníkům zřejmě též vztah kolegiální.

Nejvyšší správní soud na tomto místě pokládá za potřebné uvést, že v obdobné věci, kdy bylo rozhodováno o námitce podjatosti vznesené vůči JUDr. Davidu Rausovi, soudci Krajského soudu v Brně, právě pro jeho pracovní vztah k Masarykově univerzitě – Právnické fakultě, dospěl zdejší soud pod sp. zn. Nao 378/2014 k závěru, že pracovní vztah soudce k fakultě vysoké školy, která vydala prvostupňové rozhodnutí, zakládá důvod pro jeho vyloučení podle ustanovení § 8 odst. 1 s. ř. s., neboť vyvolává pochybnosti o jeho nepodjatosti.

pokračování

Obdobně je tomu i v případě soudce JUDr. Tomáše Foltase, jehož vztah k jednomu z účastníků řízení je skutečností, která by mohla vyvolat pochybnosti o jeho nestrannosti. Touto skutečností je jeho zaměstnanecký poměr k žalované, který – jak vyplývá z vyjádření samotného soudce – je dlouhodobý (podle zjištění Nejvyššího správního soudu trvá od roku 2005), aktuálně stále trávající a je poměrně intenzivní (vyučuje dva předměty). V posuzované věci jsou přitom přezkoumávány úkony děkana fakulty, na které daný soudce vyučuje, a rektora univerzity, tedy představitelů jeho zaměstnavatele, kteří rozhodují přinejmenším o tom, zda bude soudce nadále na fakultě působit. Podobně je Nejvyšším správním soudem dlouhodobě judikováno, že pochybnosti o nepodjatosti vznikají i v případech, kde předmětem přezkumu mají být úkony soudního funkcionáře soudu, u něhož je daný soudce přidělen (srov. usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 9. 2003, č. j. Nao 31/2003 – 16).

Ani kolegiální vztah z hlediska posuzování otázky podjatosti přitom není zcela bezproblémový. Nejvyšší správní soud například v usnesení ze dne 16. 7. 2008, č. j. Nao 76/2008 - 92, uvedl, že „[...] *samotná skutečnost existence pracovního vztahu na jednom pracovišti v minulosti, a to ani ve vztahu podřízený - nadřízený, nemůže bez dalších faktorů vést ke pochybnostem o nestrannosti soudce. Pracovní kariéry soudců ve správním soudnictví se pravidelně odvíjejí od pracovní minulosti např. ve sféře moci vykonané, popřípadě často ve sféře akademické.*“ Nejvyšší správní soud na druhou stranu akcentoval význam vzájemných kolegiálních vztahů mezi soudci v usnesení ze dne 17. 6. 2015, č. j. Nao 135/2015 - 59, v němž poukázal na rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 4. 5. 1999, sp. zn. 2 Cdon 1558/96, podle kterého „[d]louhodobý kolegiální vztah soudce k účastníku řízení, který působil dříve jako soudce na téže pracovišti, je skutečností způsobitou vyvolat pochybnost o nepodjatosti soudce“. Kolegiální vztahy tedy mohou mít, obdobně jako přátelské vztahy, různou intenzitu, přičemž při určité vyšší intenzitě vyvolávají pochybnosti o zachování přirozené schopnosti soudce nezaujatého řešení případu.

V nyní projednávané věci je podle Nejvyššího správního soudu klíčové, že soudce JUDr. Tomáš Foltas shledal svůj pracovněprávní vztah vůči žalované natolik intenzivním, že inicioval postup podle § 8 odst. 3 s. ř. s. Z takto vyjádřeného subjektivního postoje, který je výrazem poměrně intenzivního vztahu soudce k Ekonomicko-správní fakultě jakožto součástí žalované, lze proto dovést pochybnosti o nepodjatosti soudce i v objektivní rovině. Tento závěr je nadto podpořen ustálenou rozhodovací praxí Nejvyššího správního soudu, která za obdobné situace v případě žaloby proti rozhodnutí vysoké školy, na níž učí soudce, který by se měl na rozhodování žaloby podílet, takového soudce z projednání vylučuje – k tomu srov. usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 10. 2014, č. j. Nao 378/2014 – 70.

Na základě těchto skutečností čtvrtý senát Nejvyššího správního soudu rozhodl, že soudce JUDr. Tomáš Foltas je vyloučen z projednávání a rozhodnutí věci, vedené zdejší soudem pod sp. zn. 7 As 200/2015.

Poučení: Proti tomuto usnesení **nejsou** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 4. září 2015

JUDr. Dagmar Nygrínová
předsedkyně senátu